

การวิจัยและพัฒนากระบวนการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่
เพื่อการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
โดยมีมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง

The Research and Development of the Driving Process in Area Based
Education for Promoting Learning Management in the Basic Education Level
with the University as a Mentor

¹กัณณพล วิวรรณมงคล, ²พรชัย หนูแก้ว, ³ศุภลักษณ์ สัตย์เพริศพราย,

⁴พนิดา จารยอุปการะ และ ⁵มิตภาณี พุ่มกล่อม

¹Karanphon Wiwanthamongkon, ²Pornchai Nookaew, ³Supalak Satpretpry,

⁴Panida Janupakara and ⁵Mitparnee Pumklom

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Faculty of Education, Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand.

Email: ¹karanphon@gmail.com, ²spaluk94@gmail.com, ³sup.satpretpry@gmail.com,

⁴anna.taotao@gmail.com, ⁵pianohawi@gmail.com

Received October 11, 2021; Revised November 2, 2021; Accepted November 19, 2021

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการขับเคลื่อน 2) พัฒนาระบบการขับเคลื่อน 3) การดำเนินกระบวนการขับเคลื่อน 4) การประเมินผลและถอดบทเรียนการขับเคลื่อน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ โรงเรียนเครือข่าย จำนวน 23 โรงเรียน เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ คู่มือกระบวนการขับเคลื่อนการจัดการศึกษา หลักสูตรฝึกอบรมครู จำนวน 10 หลักสูตร แบบประเมินผลการพัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษา แบบประเมินการใช้นวัตกรรมจัดการศึกษาและแบบนิเทศติดตามการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน สถิติวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า

1. การส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพควรจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน การทำความเข้าใจร่วมกับโรงเรียนเครือข่าย ร่วมพัฒนางานตามเป้าหมายของโรงเรียน พัฒนาครูและนักเรียนให้เกิดผล การจัดการศึกษาและบริบทเชิงพื้นที่

2. กระบวนการขับเคลื่อนการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 สร้างความร่วมมือและขับเคลื่อนโรงเรียน ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ปัญหาและสร้างแนวทาง ขั้นที่ 3 ลงพื้นที่พัฒนาเป็นพี่เลี้ยงร่วมพัฒนาโรงเรียน ขั้นที่ 4 แลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่สาธารณชน ขั้นที่ 5 การถอดบทเรียนจากการเรียนรู้

3. ผลการส่งเสริมโรงเรียนเครือข่าย 1) การพัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) การใช้นวัตกรรมจัดการศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก 3) การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนของครูแกนนำมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก

4. ผลการประเมินผลและถอดบทเรียน โรงเรียนเครือข่ายมีผลการจัดการศึกษาบรรลุตามเป้าหมาย มีความประทับใจ ตระหนักเห็นคุณค่าการเป็นพี่เลี้ยง เสนอแนะให้ขับเคลื่อนต่อไป และขยายผลแก่โรงเรียนเครือข่ายปีงบประมาณ 2563 จำนวน 24 โรงเรียน

คำสำคัญ: การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่; การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้; มหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง

Abstract

This research article aims were to; 1) study the approach to driving 2) drive process development 3) carrying out the driving process and 4) evaluating and taking lessons from the driving process. It were the research and development, the target groups were 23 network schools. The research instruments were; the guidebook on the process of driving area based education, 10 courses for training courses, the evaluation form for educational management innovation development, the assessment form for the use of educational management innovations and the supervising form for classroom learning. The statistics were percentage, mean, standard deviation and content analysis. The results were as follows:

1. The promotion quality education, should be prepared the operational manual, operational cooperation (MOU) with network schools, to develop work according to the goals of the school and participate in developing teachers and students to achieve results according to educational management goals and spatial contexts.

2. The driving process to promoting learning management consisted of; Step 1: Build cooperation and drive educational schools; Step 2: Analyze problems and create guidelines; Step 3: Go to the area to develop as a mentor to develop educational school. Step 4: Exchange knowledge to the public. Step 5: take off lessons from learning.

3. The results of the promoting network schools were: 1) the educational management innovation development of network schools was at a high level. 2) the use of educational

management innovations of network schools was at a high level. 3) the master teacher's classroom learning management was at a high level.

4. The results of evaluating and taking lessons, network schools have achieved educational management results that meet the project goals, impressed recognizing, awareness in the value of mentoring, suggesting that move forward and expand the results to 24 network schools in the fiscal year 2020.

Keywords: Area Based Education; Promoting Learning Management; University as a Mentor

บทนำ

การพัฒนาการศึกษาไทยจากอดีตสู่ปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาส่งผลต่อการปรับตัวทางการจัดการศึกษาให้มีความทันสมัยและต่อเนื่อง การเปลี่ยนแปลงจึงประเด็นสำคัญของทุกภาคส่วนที่ต้องร่วมมือร่วมพลัง ร่วมขับเคลื่อนให้เกิดผลสู่รากฐานการพัฒนาประเทศ การขับเคลื่อนทุกภาคส่วนได้ตระหนักถึงความสำคัญการพัฒนาประเทศและสถานการณ์การแข่งขันทุกมิติด้วยความร่วมมือจากภาครัฐและเอกชน เพื่อการอยู่รอดต่อการเปลี่ยนแปลงจึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคมช่วยยกระดับปัจจัยหลายประการถึงความเสมอภาคทางการศึกษาและการพัฒนาที่ยั่งยืนตามเจตนารมณ์ของการพัฒนาประเทศ “ประเทศชาติพัฒนาคนคนพัฒนาประเทศชาติ” เจตนารมณ์ทั้งสองประการเอื้ออิงอาศัยกันในกระบวนการ ซึ่งสถานการณ์ปัจจุบันนี้กล่าวได้ว่าทุกคนมีสิทธิเสมอภาค การได้รับการจัดการศึกษาเน้นการมีส่งเสริมร่วมขับเคลื่อนจัดการศึกษาให้เกิดผลจากหลายภาคส่วน การดำเนินการจากส่วนกลาง การใช้การมีส่วนร่วมดำเนินการให้เกิดประสิทธิผล (The Secretariat of the Education Council, 2016)

สภาพการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ในปัจจุบัน ได้ประกาศรณรงค์การปรับระบบการศึกษาสู่การปฏิรูปการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แต่การจัดการศึกษาไทยได้ถูกปรับเปลี่ยนตามปัจจัยการเมืองและระบบผู้นำการศึกษา จนผู้ปฏิบัติไม่สามารถขับเคลื่อนให้บรรลุตามเป้าหมายในแต่ละพื้นที่ได้ แนวทางปฏิบัติในแต่ละยุคสมัยยังไม่สร้างผลลัพธ์การพัฒนาที่แท้จริงตามบริบทของโรงเรียน ส่งผลต่อสภาพการบริหาร การพัฒนาครู ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนไม่บรรลุผลอย่างแท้จริง ส่วนใหญ่มุ่งเน้นตามเกณฑ์ฐานความรู้ และจากการบริการวิชาการในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีและจังหวัดใกล้เคียง พบว่าโรงเรียนในหลายพื้นที่มีงบประมาณการพัฒนากับนักเรียนเป็นจำนวนน้อยทำให้ไม่เอื้อต่อการจัดการศึกษา จำนวนศึกษานิเทศก์มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการนิเทศติดตามส่งเสริมการจัดการศึกษา เหตุการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นกับจังหวัดกาญจนบุรีและทุก ๆ จังหวัดก็มีพฤติกรรมปฏิบัติลักษณะเดียวกัน สอดคล้องกับเกษม วัฒนชัย (Wattanachai, 2014) ได้กล่าวว่าการศึกษาในปัจจุบันที่เสื่อมถอยลงหรือไม่มีความพัฒนามีปัจจัยหลายประการ ดังนี้ 1) นโยบายทำให้ผู้บริหารหรือครูย้ายโรงเรียนบ่อย

เกินไปทำให้ไม่ตั้งใจบริหารหรือไม่ตั้งใจสอน 2) มีนโยบายโครงการหลายโครงการจากส่วนกลางที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนการสอนเข้ามาแย่งเวลาการเรียนการสอนทำให้ผู้สอนไม่มีเวลาทุ่มเทเท่าที่ควร 3) ระบบการทำงานทางวิชาการหรือระบบการประกันคุณภาพใช้เวลาในการดำเนินงานหรือปฏิบัติยังไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้ ทำให้กระทบการบริหารจัดการและการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก

การพัฒนาที่ยั่งยืนเชิงพื้นที่ทางมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีได้เน้นการพัฒนาในลักษณะเครือข่ายเชิงพื้นที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาดำเนินการควบคู่กับการพัฒนา การสร้างพันธมิตร การพัฒนาด้วยการเป็นพี่เลี้ยง การดำเนินการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาจะร่วมดำเนินการพัฒนากับสถาบันอุดมศึกษา การสร้างเสริมความเข้มแข็งทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วมจากหลายภาคส่วน (Sinlarat, 2003; Wattanachai, 2014) การขับเคลื่อนการส่งเสริมการจัดการศึกษามีหลักแนวทางดังนี้ การบริหารสนับสนุนการให้บริการด้านอาชีพ การให้บริการการศึกษา การให้บริการจัดการศึกษา การให้บริการด้านดำเนินการ (Patrinis, 2009) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาประกอบด้วย 1) โครงสร้างพื้นฐานองค์กร 2) สัดส่วนระบบการบริหารจัดการ 3) การบริหารเพิ่มขีดสมรรถนะบุคลากรในองค์กร 4) การสนับสนุนงบประมาณเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ และเจสียว ยาจันทร์ และนภดล เจนอักษร (Yachan & Chenaksara, 2014) เสนอแนวนโยบายการส่งเสริมการจัดการศึกษาให้เกิดผลความยั่งยืน เน้นการขยายโอกาสให้การศึกษาอย่างทั่วถึง ยกกระดับคุณภาพการศึกษาพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ พัฒนาทักษะและความชำนาญ สร้างความเสมอภาคทางการศึกษา ลดอัตราการไม่รู้หนังสือ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาระบบการบริหารจัดการ

จากความสำคัญและสภาพปัญหา ทำให้คณะวิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาพัฒนาโรงเรียนพื้นที่การให้บริการด้วยโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาท้องถิ่นโดยมีสถาบันอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยง (U_School Mentoring) ซึ่งคณะผู้วิจัยขับเคลื่อนด้วยการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) แบบมีส่วนร่วม (Participation Action research) บูรณาการเชื่อมโยงรวมกับการบริการวิชาการ พัฒนาส่งเสริมการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ได้อย่างยั่งยืนร่วมกับโรงเรียนในพื้นที่ การให้บริการด้วยกระบวนการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง และเป็นแนวทางสำคัญต่อสถาบันการอุดมศึกษา การส่งเสริมการจัดการศึกษาโดยมีมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยงได้อย่างมีคุณภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนเครือข่ายเชิงพื้นที่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง
2. เพื่อพัฒนากระบวนการขับเคลื่อนการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนเครือข่ายเชิงพื้นที่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง

3. เพื่อดำเนินการขับเคลื่อนการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนเครือข่ายเชิงพื้นที่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง

4. เพื่อประเมินผลและถอดบทเรียนกระบวนการขับเคลื่อนการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนเครือข่ายเชิงพื้นที่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวรรณกรรมคณะผู้วิจัยได้ศึกษา สังเคราะห์แนวคิด ขั้นตอนการดำเนินการ ใช้กับโรงเรียนเครือข่ายให้เกิดผลการพัฒนาดังนี้

แนวคิดการจัดการความรู้

การนำมวลความรู้มาจัดสรรเสนอความรู้สู่การเผยแพร่และการนำไปใช้ การวิเคราะห์จัดการให้เหมาะสมกับพื้นที่ร่วมพัฒนากับมหาวิทยาลัยพี่เลี้ยง เพื่อให้ทุกคนในองค์กรหรือโรงเรียนรู้จักเป้าหมาย เข้าใจปัญหา เข้าใจเอกลักษณ์ของโรงเรียน รู้จักทรัพยากร เป็นหลักสำคัญที่ต้องใช้เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT Analysis การดำเนินการวิเคราะห์เป้าหมายและความสำคัญที่โรงเรียนจะต้องดำเนิน การจัดการความรู้ยังเป็นแนวทางที่โรงเรียนได้วิเคราะห์บริบทที่ช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Quality Development Division, Mahidol University, 2009)

แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

กระบวนการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาโดยมีมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง หลักการรวมกลุ่มของสมาชิก 2 ลักษณะด้วยกันคือ 1)การดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของผู้บริหารโรงเรียนโดยมีมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยงร่วมสร้างนวัตกรรมการจัดการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่การนำไปใช้ในโรงเรียนของตนเอง 2)การรวมตัวกันของครูผู้สอนในโรงเรียนร่วมนำแนวปฏิบัติการสู่การปฏิบัติพัฒนาการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม (Wiwanthamongkon, 2018; Dufour, 2011; Caine & Caine, 2010; Dufour, Dufour & Eaker, 2008)

แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

การใช้แนวคิดการพัฒนาการจัดการศึกษาได้เลือกใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเนื่องจากเป็นความคิดหนึ่งที่เหมาะสมกับการขับเคลื่อนผ่านหลักการที่เหมาะสมผสมผสานหลักการ 8 ประการ ประกอบด้วย หลักการพิจารณาด้วยใจที่ใคร่ครวญ หลักความรักความเมตตา หลักการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ หลักการเผชิญความจริง หลักความต่อเนื่อง หลักความมุ่งมั่น หลักชุมชนแห่งการเรียนรู้ และหลักการบูรณาการ การใช้จิตตปัญญาพัฒนาในกระบวนการช่วยเหลือการทำงานให้เกิดกัลยาณมิตรไมตรีที่ดีงาม การประยุกต์หลักการในกระบวนการพัฒนาช่วยจรรโลงสังคมแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน (Thattthong, 2012; Wuttiaprajack, 2010)

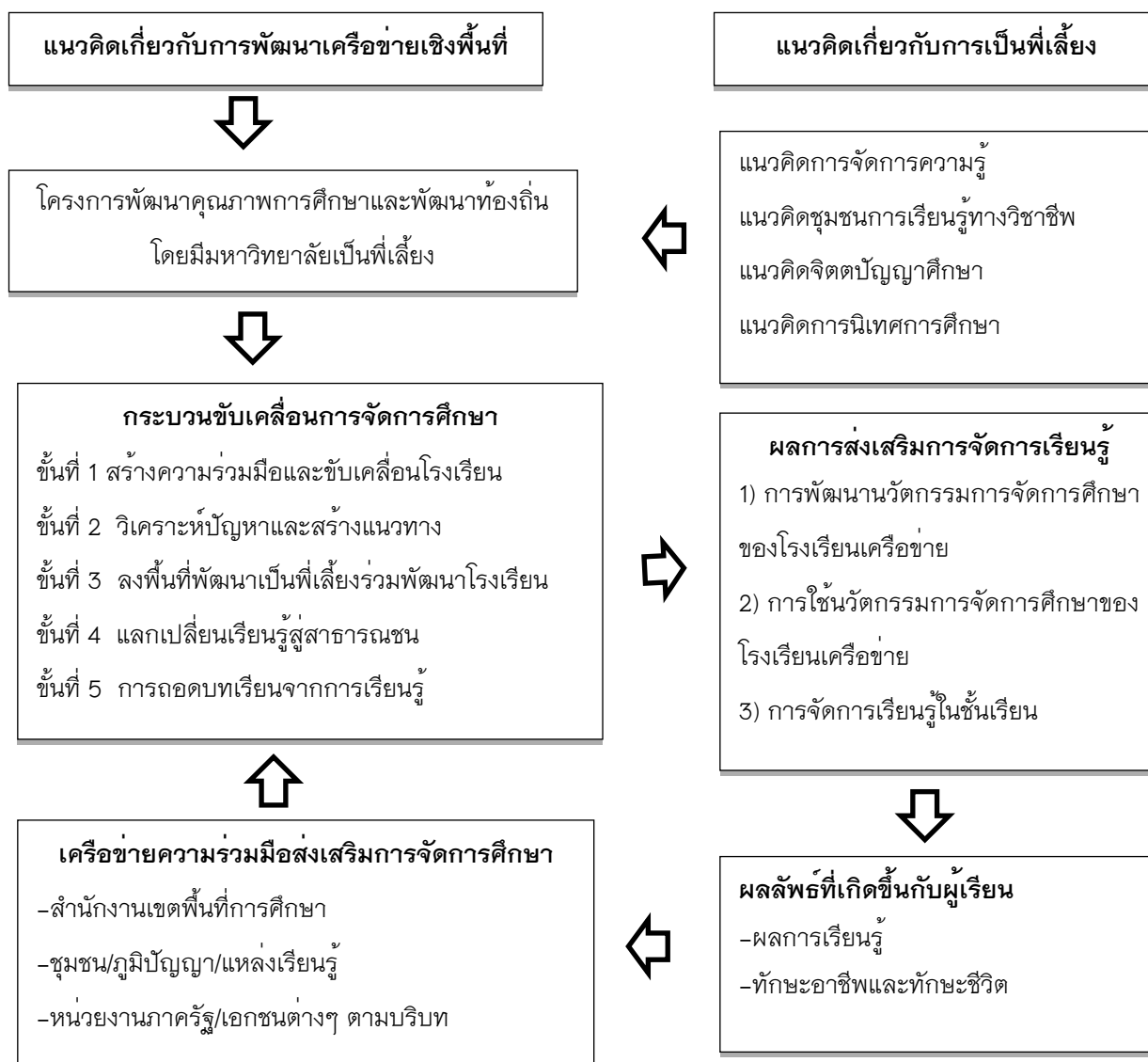
แนวคิดการนิเทศการศึกษา

บทบาทที่สำคัญการเป็นพี่เลี้ยง มีขั้นตอนการร่วมขับเคลื่อนให้เกิดผลตามกระบวนการขั้นตอน ดังนี้ 1) แจกจ่ายประสงค์การเยี่ยมนิเทศเชิงพื้นที่การเสริมสร้างการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียน 2) นัดหมายการลงพื้นที่ จัดทำตารางเวลาให้ทางโรงเรียนทราบอีกครั้งเพื่อยืนยันและนัดหมายการดำเนินการ 3) ดำเนินการการนิเทศเชิงพื้นที่ มีขั้นตอนย่อยดังนี้ (1) แจกจ่ายวัตถุประสงค์การนิเทศ (2) ผู้อำนวยการรายงานความก้าวหน้า (3) เยี่ยมชั้นเรียนของครู (4) สะท้อนบทเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ครั้งต่อไปและนัดหมายกิจกรรมครั้งต่อไป ได้นำกิจกรรมการนิเทศไปใช้ในขั้นตอนที่ 3 ลงพื้นที่พัฒนาเป็นพี่เลี้ยงร่วมพัฒนาโรงเรียน (Wiwanthamongkon, 2018; Gottesman, 2000)

จากแนวคิดต่างๆ ที่สังเคราะห์คณะผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้สู่การปฏิบัติและพัฒนาโรงเรียนเครือข่ายตามกระบวนการขับเคลื่อนการจัดการศึกษา โดยได้นำแนวคิดกำหนดเป็นค่านิยมสู่การปฏิบัติกิจกรรมให้เกิดผลตามเป้าหมายการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ขั้นที่ 1 สร้างความร่วมมือและขับเคลื่อนโรงเรียน ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ปัญหาและสร้างแนวทาง ขั้นที่ 3 ลงพื้นที่พัฒนาเป็นพี่เลี้ยงร่วมพัฒนาโรงเรียน ขั้นที่ 4 แลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่สาธารณชน และ ขั้นที่ 5 การถอดบทเรียนจากการเรียนรู้

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยการวิจัยและพัฒนาใช้กระบวนการวิจัยผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎี (Quality Development Division, Mahidol University, 2009 Wiwanthamongkon, 2018; Dufour, 2011; Caine & Caine, 2010; Dufour, Dufour & Eaker, 2008; Thatthong, 2012; Wuttiaprajack, 2010; Gottesman, 2000) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยการวิจัยและพัฒนาใช้กระบวนการวิจัยผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาบริบทเชิงพื้นที่และแนวทางการขับเคลื่อนการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนเครือข่ายเชิงพื้นที่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการ/รองวิชาการ โรงเรียนในพื้นที่การให้บริการวิชาการของมหาวิทยาลัย จำนวน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดสุพรรณบุรีและจังหวัดนครปฐม จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นโรงเรียนในโครงการฯ ปีงบประมาณ 2561

1. ศึกษาเอกสารประเด็นการศึกษาจากเป้าหมายโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นโดยมีมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง

2. ดำเนินการเชิญผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการ/รองวิชาการโรงเรียนในพื้นที่การให้บริการวิชาการของมหาวิทยาลัยเข้าร่วมพัฒนา จำนวน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดนครปฐม จำนวน 30 คน ที่เข้าร่วมด้วยความสมัครใจ

3. ดำเนินการประชุมผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการ/รองวิชาการโรงเรียนในพื้นที่การให้บริการวิชาการของมหาวิทยาลัยเข้าร่วมพัฒนา

4. สรุปแนวทางกระบวนการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเครือข่ายพื้นที่เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง

ขั้นที่ 2 การพัฒนากระบวนการขับเคลื่อนการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนเครือข่ายเชิงพื้นที่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง

1. ดำเนินการนำข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 การวางแผนดำเนินการพัฒนาโรงเรียนในพื้นที่บริการที่เข้าร่วมรับการพัฒนา

2. ยกร่างกระบวนการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเครือข่ายเชิงพื้นที่เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ

3. นำเสนอการจัดการศึกษาโรงเรียนเครือข่ายเชิงพื้นที่เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง นำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน

4. ดำเนินการปรับสละรายละเอียดกระบวนการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาโรงเรียนเครือข่ายเชิงพื้นที่ และพัฒนาคู่มือการนำไปใช้ที่เหมาะสมกับโรงเรียนในพื้นที่ ในปีงบประมาณ 2562

ขั้นที่ 3 การดำเนินการขับเคลื่อนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนเครือข่ายเชิงพื้นที่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง

กลุ่มเป้าหมาย การดำเนินการในขั้นตอนนี้มี กลุ่มเป้าหมายร่วมดำเนินการ 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มเป้าหมายที่ 1 โรงเรียนเครือข่ายเชิงพื้นที่ที่สมัครใช้เข้าร่วมพัฒนาการจัดการศึกษา จำนวน 23 โรงเรียน ปีการศึกษา 2562 ได้โรงเรียนมาจากความสมัครใจ และผ่านการคัดกรองคุณสมบัติที่ทางคณะกรรมการโครงการได้กำหนดไว้ โดยจำแนกเป็น ผู้บริหาร ครูแกนนำ และกลุ่มครูสำหรับการติดตามนิเทศการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน โรงเรียนละ 5 คน รวม 115 คน

กลุ่มเป้าหมายที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน มีคุณสมบัติดังนี้ 1. ด้านการจัดการศึกษาโรงเรียนเชิงพื้นที่ การวิจัยและพัฒนาการจัดการศึกษา 2. ด้านการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรและการสอน การพัฒนานวัตกรรมด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นและศาสตร์พระราชา 3. ด้านการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ การวิจัยและพัฒนา การใช้เทคโนโลยีและการจัดการศึกษาแนวใหม่

1. ดำเนินการวางแผนดำเนินการโรงเรียนเข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นโดยมีมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง ปีงบประมาณ 2562

2. ดำเนินการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเครือข่ายเชิงพื้นที่โดยมีมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง ตามกระบวนการขั้นตอนการดำเนินงานตามสาระรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 1 ดำเนินการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเครือข่ายเชิงพื้นที่

กระบวนการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่	กิจกรรมการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่
ขั้นที่ 1 สร้างความร่วมมือและขับเคลื่อนโรงเรียน	1. กิจกรรมประชุมชี้แจงการดำเนินการโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่นโดยมีมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง (กลุ่มเป้าหมายที่ 1 คณะผู้บริหารโรงเรียน ๆ ละ 5 คน)
ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ปัญหาและสร้างแนวทาง	2. กิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการดำเนินการพัฒนานวัตกรรม และกระบวนการพัฒนาครูเพื่อการพัฒนาผู้เรียน (กลุ่มเป้าหมายที่ 1 คณะผู้บริหารโรงเรียน ๆ ละ 5 คน และกลุ่มเป้าหมายที่ 2)
ขั้นที่ 3 ลงพื้นที่พัฒนาเป็นพี่เลี้ยงร่วมพัฒนาโรงเรียน	3. กิจกรรมการพัฒนาครูในโรงเรียนเครือข่ายเชิงพื้นที่ด้วยกระบวนการเป็นพี่เลี้ยง (กลุ่มเป้าหมายที่ 1) 1) ช่วงการพัฒนาครูดำเนินการทั้งโรงเรียน 2) การนิเทศติดตาม เป็นตัวแทนครูจากแต่ละโรงเรียนที่ ผอ. คัดสรร เพื่อเป็นตัวอย่างในการนิเทศติดตาม
ขั้นที่ 4 แลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่สาธารณชน	4. กิจกรรมการติดตามช่วยเหลือการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนเครือข่ายด้วยกระบวนการเป็นพี่เลี้ยง (กลุ่มเป้าหมายที่ 1 ผู้แทนคณะผู้บริหาร ครู และนักเรียน)
ขั้นที่ 5 การถอดบทเรียนจากการเรียนรู้	5. กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลการดำเนินงานการใช้วัตกรรมการจัดการศึกษาที่ประสบผลสำเร็จโรงเรียนเครือข่ายมหาวิทยาลัยพี่เลี้ยง (กลุ่มเป้าหมายที่ 1)

3. ดำเนินการสรุปผลและสะท้อนดำเนินการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเครือข่ายเชิงพื้นที่โดยมีมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง โดยผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเสนอแนะปรับให้เหมาะสมต่อการนำไปใช้ในครั้งต่อไป

ขั้นที่ 4 การประเมินผลและถอดบทเรียนกระบวนการขับเคลื่อนการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนเครือข่ายเชิงพื้นที่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง

1. ดำเนินการวางแผน ดำเนินการโรงเรียนเข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นโดยมีมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง ปีงบประมาณ 2562

2. ดำเนินการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กระบวนการขับเคลื่อนการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนเครือข่าย ตามกระบวนการขั้นตอนการดำเนินงาน (กลุ่มที่ 1)

3. ดำเนินการสรุปผล และถอดบทเรียนดำเนินการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเครือข่ายเชิงพื้นที่โดยผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเสนอแนะปรับให้เหมาะสมต่อการนำไปใช้ในครั้งต่อไป (กลุ่มที่ 2)

4. คณะผู้วิจัยประชุมดำเนินการสรุปบทเรียน และนำองค์ความรู้สู่การปรับปรุงคู่มือกระบวนการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเครือข่ายพื้นที่ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง

5. นำกระบวนการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเครือข่ายพื้นที่โดยมีมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง ไปขยายผลในการดำเนินการปีงบประมาณ 2563 กับโรงเรียน 24 โรงเรียน

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการดำเนินการโรงเรียนเครือข่ายให้เกิดประสิทธิผล ดังนี้ 1) จัดทำคู่มือกระบวนการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเครือข่ายเชิงพื้นที่ เพื่อการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง เพื่อให้ทุกส่วนได้รับทราบรายละเอียดสู่เป้าหมายร่วมกัน 2) ดำเนินการจัดทำความร่วมมือ (MOU) และการเชิญผู้อำนวยการโรงเรียนร่วมดำเนินการพัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาแนวระนาบทุกส่วนของโรงเรียนเครือข่ายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน 3) ออกแบบการทำงานพัฒนาโรงเรียนเครือข่ายให้กว้างขึ้นเพื่อการบูรณาการจัดการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้เหมาะสมตามเป้าหมายของโรงเรียน 4) ดำเนินการเชิงระบบการจัดการศึกษา โดยแบ่งเป็นกิจกรรมของผู้บริหาร/ผู้รับผิดชอบด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ และครูผู้รับผิดชอบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นโรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาขับเคลื่อนเชิงพื้นที่ 5) ดำเนินการนิเทศการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มพัฒนา (Team Supervision) เป็นกลไกหนึ่งในการดำเนินการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้เกิดประสิทธิผล

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการขับเคลื่อนการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนเครือข่ายเชิงพื้นที่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 สร้างความร่วมมือและขับเคลื่อนโรงเรียน ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ปัญหาและสร้างแนวทาง ขั้นที่ 3 ลงพื้นที่พัฒนาเป็นพี่เลี้ยงร่วมพัฒนาโรงเรียน ขั้นที่ 4 แลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่สาธารณชน ขั้นที่ 5 การถอดบทเรียนจากการเรียนรู้ ได้นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเหมาะสม และสรุปปรับหลังการนำไปใช้ ได้กระบวนการขับเคลื่อน

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลการดำเนินการขับเคลื่อนการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนเครือข่ายเชิงพื้นที่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง มีประเด็นย่อย ดังนี้

1) การพัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษาของโรงเรียนเครือข่าย ดำเนินการประเมินนวัตกรรม การเรียนรู้ และพัฒนาโครงการตามเป้าหมายของโรงเรียนโดยมีมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง โรงเรียนละ 1 โครงการ โดยทางผู้ดำเนินงานโครงการฯ ครั้งนี้ได้เชิญผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.49) มีผลรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการประเมินคุณภาพนวัตกรรมการจัดการศึกษาของโรงเรียนเครือข่าย

รายการคำถาม	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ความรู้และความเข้าใจในการดำเนินการพัฒนาโรงเรียน	4.35	0.49	มาก
ความสอดคล้องกับเป้าหมายและนโยบายของโรงเรียน	4.47	0.51	มาก
การผลิตนวัตกรรมการของโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น	4.41	0.49	มาก
การดำเนินการของมหาวิทยาลัยพี่เลี้ยงร่วมพัฒนา	4.32	0.48	มาก
ผลลัพธ์การพัฒนาขับเคลื่อนต่อยอดในการจัดการเรียนการสอนสู่ชั้นเรียน	4.36	0.48	มาก
รวมเฉลี่ย	4.38	0.49	มาก

2) ผลการติดตามการใช้นวัตกรรมการจัดการศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายหลังจากผู้บริหารได้พัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการจัดการศึกษาร่วมกับทางมหาวิทยาลัยพี่เลี้ยง ได้ดำเนินการประเมินได้ผลดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการประเมินการใช้นวัตกรรมการจัดการศึกษาในโรงเรียนเครือข่าย

รายการประเมิน	ผอ. ประเมิน ตนเอง		อาจารย์ นิเทศ ประเมิน		รวมเฉลี่ย		การแปล ความหมาย ระดับ คุณภาพ
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
การใช้นวัตกรรมการพัฒนาโรงเรียน	4.32	0.64	4.33	0.64	4.33	0.64	มาก
การวางแผนและระบบกลไกของโรงเรียน	4.35	0.65	4.36	0.62	4.36	0.63	มาก
การกำกับติดตามนวัตกรรมการพัฒนาโรงเรียน	4.36	0.65	4.31	0.62	4.34	0.64	มาก
ผลการดำเนินการเชิงพื้นที่	4.35	0.67	4.36	0.66	4.36	0.66	มาก
รวมเฉลี่ย	4.34	0.65	4.34	0.63	4.35	0.64	มาก

การประเมินการใช้นวัตกรรมการจัดการศึกษาในโรงเรียนเครือข่าย โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติในงานระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = 0.64) เมื่อจำแนกรายด้านพบว่าทุก ๆ ประเด็นย่อยมีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติงานในระดับมาก ด้านการใช้นวัตกรรมการพัฒนาโรงเรียน ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.64) ด้านการวางแผนและระบบกลไกของโรงเรียน ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.63) ด้านการกำกับติดตามนวัตกรรมการพัฒนาโรงเรียน ($\bar{x} = 4.34$, S.D. = 0.64) ด้านผลการดำเนินการเชิงพื้นที่ ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.66)

3) การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนของครูแกนนำ ได้ดำเนินการนิเทศติดตามการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ทางมหาวิทยาลัยพี่เลี้ยงได้ให้ทางโรงเรียนได้คัดเลือกครูแกนนำ ที่ให้คณะอาจารย์มหาวิทยาลัยพี่เลี้ยงได้ทำการนิเทศติดตาม โรงเรียนละ 5 คน รวมจำนวน 115 คน คณะนิเทศได้

ดำเนินการประเมินจาก 3 ส่วน ส่วนที่ 1 จากครูแกนนำประเมินตนเอง ส่วนที่ 2 ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการ/ผู้รับมอบหมายประเมินครู และส่วนที่ 3 คณะอาจารย์พี่เลี้ยง โดยทุกส่วนทำการประเมินแล้วนำเสนอคณะอาจารย์พี่เลี้ยง/คณะผู้วิจัยในการนิเทศติดตามชั้นเรียนตามกำหนดการ ซึ่งผลการประเมินได้ผลดังนี้

ตารางที่ 4 ผลการนิเทศติดตามการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนครูแกนนำ

การจัดการเรียนรู้	ครู		ผอ.		อาจารย์		รวมเฉลี่ย		แปลผล
									ระดับ
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	คุณภาพ
แผนการจัดการเรียนรู้	4.45	0.49	4.44	0.49	4.43	0.49	4.44	0.49	มาก
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน	4.47	0.49	4.48	0.49	4.46	0.49	4.47	0.49	มาก
การวัดผลและประเมินผล	4.49	0.5	4.51	0.49	4.48	0.49	4.49	0.49	มาก
รวมเฉลี่ย	4.47	0.49	4.47	0.49	4.45	0.49	4.46	0.49	มาก

ผลการนิเทศติดตามการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนครูแกนนำโรงเรียนเครือข่าย ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.49) ด้านแผนการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = 0.49) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.49) ด้านการวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.49$, S.D. = 0.49)

วัตถุประสงค์ที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินผลและถอดบทเรียนกระบวนการขับเคลื่อนการส่งเสริมการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่โรงเรียนเครือข่ายเชิงพื้นที่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง โรงเรียนเครือข่ายที่เข้าร่วมการพัฒนามีผลการจัดการศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ของโครงการ มีความประทับใจ ตระหนักเห็นคุณค่าการเป็นพี่เลี้ยงและเสนอแนะให้มีการขับเคลื่อนกระบวนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ต่อไปเพื่อเป็นประโยชน์การจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ต่อโรงเรียน ผู้บริหาร ครู และนักเรียนในการยกระดับคุณภาพการศึกษาที่เป็นกระบวนการเชิงรูปธรรม คณะผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยไปขยายผลแก่โรงเรียนเครือข่ายปีงบประมาณ 2563 จำนวน 24 โรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า แนวทางการขับเคลื่อนการส่งเสริมการจัดการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเชิงพื้นที่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง ได้สังเคราะห์แนวคิดการเป็นพี่เลี้ยง การศึกษาข้อมูลเชิงพื้นที่ได้มีการดำเนินการดังนี้ 1) การสำรวจและลงถึงพื้นที่เป้าหมายตามโครงการฯ ได้วิเคราะห์ความต้องการ ปัญหาของโรงเรียนและชุมชนท้องถิ่น การวางแผนดำเนินกิจกรรมและปฏิรูปชั้นเรียนเพื่อการพัฒนาได้อย่างตรงจุด 2) การมีส่วนร่วมและความร่วมของโรงเรียน

ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตามโครงการฯ 3) การบริหารจัดการตามโครงการฯ ร่วมกันอย่างเป็นระบบ 4) ศักยภาพการทำงานร่วมกันเป็นเครือข่ายทุกระบบระหว่างผู้บริหารคณาจารย์ ครู และผู้แทนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องตามโครงการฯ สอดคล้องกับแนวคิดของการเป็นพี่เลี้ยงของ Gottesman (2000) การเป็นพี่เลี้ยงแก่ผู้รับการพัฒนา ผู้บริหารและครูด้วยความรู้และทักษะใหม่จะมีความคงทนมากกว่าวิธีการอื่น ๆ แม้ว่าเวลาจะผ่านไป

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ผลการพัฒนากระบวนการขับเคลื่อนการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนเครือข่ายเชิงพื้นที่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยงได้ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญให้การรับรองเชิงคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิเสมือนเป็นพี่เลี้ยงการดำเนินงานเกิดผลลัพธ์ของการส่งเสริมการศึกษาเชิงพื้นที่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีการเป็นพี่เลี้ยง ที่เหมาะสมในการนำมาผสมผสานพัฒนาให้เกิดผลที่เหมาะสมกับโครงการฯ ประกอบด้วย 4 แนวคิด ประกอบด้วยแนวคิดการนิเทศการศึกษา แนวคิดการจัดการความรู้ แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา นำมาใช้เป็นหลักการขับเคลื่อนขั้นตอน ร่วมสร้างเสริมพลังการเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยให้เกิดผลลัพธ์ในเชิงบวกทางปัญญาและการสร้างพลังใจการเรียนรู้ในทุก ๆ แนวคิดดังกล่าวแต่ละแนวคิดช่วยผลักดัน และเสริมสร้างกระบวนการขับเคลื่อนการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนเครือข่ายเชิงพื้นที่ (Thatthong, 2012; Wuttiaprajack, 2010; Wiwanthamongkon, 2018) รวมถึงหลักการเป็นพี่เลี้ยงที่เหมาะสม ในการร่วมพัฒนาตามบริบทสถานศึกษา และการถอดบทเรียนผลการดำเนินงาน

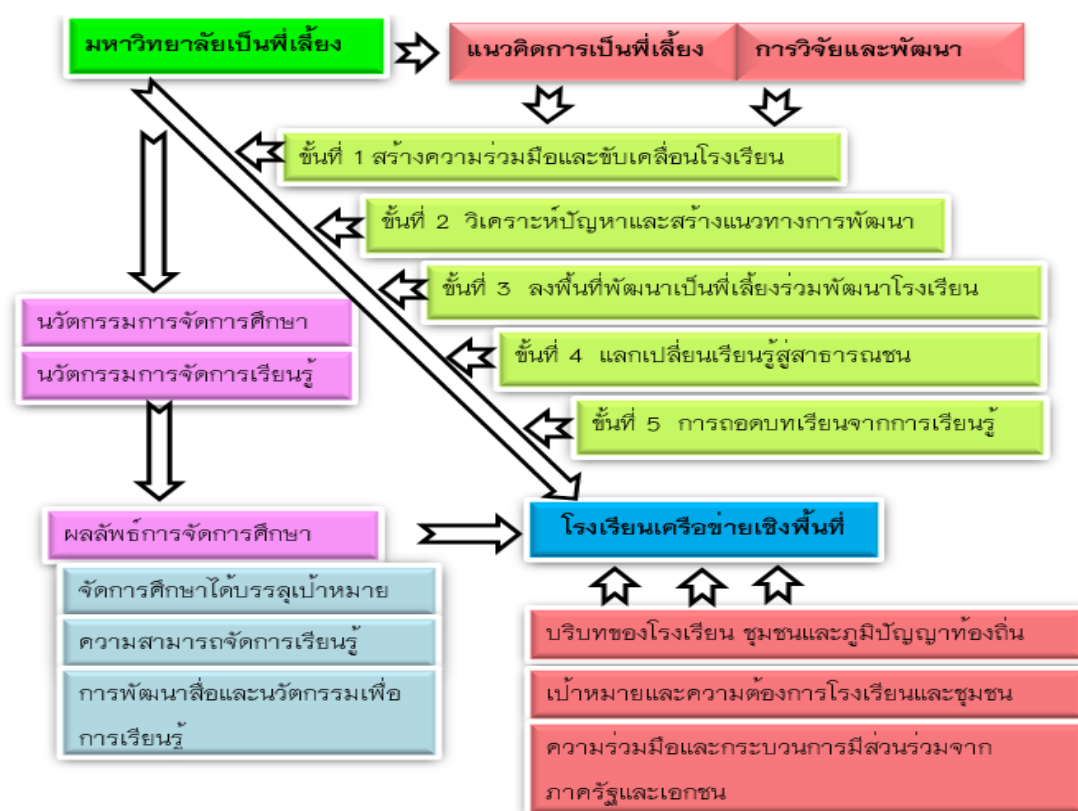
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 การดำเนินการขับเคลื่อนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนเครือข่ายเชิงพื้นที่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยงมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก การใช้นวัตกรรมการจัดการศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก และการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนของครูแกนนำมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการขับเคลื่อนไม่สร้างภาระงานให้แก่ครู แต่เป็นการร่วมพัฒนางานร่วมกับครูให้เกิดผล และร่วมส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน การทำงานร่วมกันเป็นพี่เลี้ยงเนื่องจากการทำงานในวงชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพควรจะต้องมีพี่เลี้ยงที่เป็นผู้เชี่ยวชาญคอยชี้แนะ แนะนำการปฏิบัติงานกลุ่มให้เกิดผลลัพธ์ สอดคล้องกับแนวคิดของ Dufour & Eaker (1998), Dufour, Dufour & Eaker (2008), Caine & Caine (2010), and Wiwathamongkol (2019) กระบวนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพได้มีการบูรณาการโดยกระบวนการกลายานมิตร สามารถสร้างกระบวนการทัศน์การเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า การประเมินผลและถอดบทเรียนกระบวนการขับเคลื่อนการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนเครือข่ายเชิงพื้นที่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง โรงเรียนเครือข่ายที่เข้าร่วมการพัฒนามีผลการจัดการศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ของโครงการ เพราะว่าการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้มีความสำคัญกับเครือข่ายเชิงพื้นที่ที่ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมดำเนินการเครือข่ายให้บรรลุผลลัพธ์ และการรวมเครือข่ายจะกำหนดเป้าหมาย

ที่เป็นจุดร่วมเดียวกันกับกระบวนการทางสังคมโดยมีมิติที่หลากหลาย และสังคมสอดคล้องกับแนวคิดของ Suwan (2018), Jongsatityu & Jitjang (2013) การจัดการศึกษาของโรงเรียนได้สร้างสรรค์สร้างนวัตกรรมการศึกษาเป็นแนวปฏิบัติที่ดี อีกทั้งการดำเนินงานยังเป็นบริการวิชาการที่มหาวิทยาลัยพึงเลี้ยงให้บริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน และการขับเคลื่อนได้เกิดภาคีเครือข่าย

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การวิจัยและพัฒนากระบวนการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง คณะผู้วิจัยได้สรุปสังเคราะห์ข้อมูลจากการดำเนินการและการถอดบทเรียน สรุปได้องค์ความรู้การขับเคลื่อนได้ตั้งแผนภาพ ดังนี้

ภาพที่ 2 กรอบการดำเนินการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเครือข่ายเชิงพื้นที่ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง

ขั้นที่ 1 สร้างความร่วมมือและขับเคลื่อนโรงเรียน การดำเนินการในขั้นนี้เป็นการเริ่มต้นความร่วมมือระหว่างหน่วยงานมหาวิทยาลัยกับโรงเรียนเครือข่าย เข้ารับฟัง การชี้แจงสาระรายละเอียดของเป้าหมายการดำเนินการเป็นมหาวิทยาลัยพี่เลี้ยงและการดำเนินการขับเคลื่อนแก่โรงเรียนเครือข่าย ตอบข้อซักถาม ทำความเข้าใจและร่วมดำเนินการตกลงความร่วมมือ

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ปัญหาและสร้างแนวทางการพัฒนาโรงเรียน การดำเนินการในขั้นนี้เป็นการที่หน่วยงานมหาวิทยาลัยพี่เลี้ยงร่วมเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการเพื่อวิเคราะห์ปัญหาแนวทางการพัฒนา การกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียน และร่วมจัดทำโครงการพัฒนาโรงเรียนตามเป้าหมายของแต่ละโรงเรียน

ขั้นที่ 3 ลงพื้นที่พัฒนาเป็นพี่เลี้ยงร่วมพัฒนาโรงเรียน การดำเนินการในขั้นตอนนี้ เป็นการขับเคลื่อนการเป็นพี่เลี้ยงโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการดำเนินงานการพัฒนา รวมอบรมตามโครงการต่างๆในโรงเรียนเครือข่ายที่มีความต้องการให้เข้าร่วมขับเคลื่อนการพัฒนา และดำเนินการติดตามผลการดำเนินงานในลักษณะชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานของหน่วยงานต้นสังกัด

ขั้นที่ 4 แลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่สาธารณะชน การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ให้โรงเรียนแต่ละโรงเรียนนำผลการดำเนินการของผู้อำนวยการ ผลการดำเนินการพัฒนาของครูที่พัฒนาขึ้นหลังจากการรับการพัฒนาและนำไปใช้ในการพัฒนานักเรียนในชั้นเรียน อีกทั้งการร่วมมือนิเทศติดตามเป็นพี่เลี้ยงแล้วนำผลจากการดำเนินงานมาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างชุมชนการเรียนรู้ในระดับเครือข่ายเพื่อนำผลไปปรับใช้ในโรงเรียนเครือข่าย

ขั้นที่ 5 การถอดบทเรียนจากการเรียนรู้ การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่การดำเนินการของทุกส่วนงานประกอบด้วย นักวิชาการ อาจารย์มหาวิทยาลัยและผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ดูแลและโครงการจากเครือข่ายมหาวิทยาลัยจัดสรรงบประมาณการพัฒนาโรงเรียนเครือข่าย โดยนำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สะท้อนบทเรียนจากการพัฒนาโรงเรียนเครือข่าย

สรุป

การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเครือข่ายเชิงพื้นที่เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยงได้ สังเคราะห์แนวคิด แนวคิดการส่งเสริมการจัดการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่นโดยมีมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง โดยมีกระบวนการขับเคลื่อนเชิงพื้นที่และจัดทำคู่มือกระบวนการดำเนินการงานปฏิบัติงาน มุ่งเน้นให้โรงเรียนเครือข่ายได้พัฒนางานตามเป้าหมายของโรงเรียนและร่วมพัฒนาครูและนักเรียนให้เกิดผลตามเป้าหมายการจัดการศึกษาและบริบทเชิงพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า แนวทางการขับเคลื่อนการส่งเสริมการจัดการศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายเชิงพื้นที่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง ควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน การดำเนินการทำความร่วมมือ (MOU) ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ จัดทำคู่มือรายละเอียดการดำเนินการเป็นพี่เลี้ยง การจัดทำแผนการบริการวิชาการการดำเนินการเป็นพี่เลี้ยง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า กระบวนขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง ต้องใช้การดำเนินการแบบมีส่วนร่วม ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ ร่วมจัดทำแผนการพัฒนาโรงเรียนแบบภาคีเครือข่าย การร่วมพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการจัดการศึกษาโดยใช้บริบทท้องถิ่น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า การพัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก การใช้นวัตกรรมจัดการศึกษาของโรงเรียนเครือข่ายมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนของครูแกนนำมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ ร่วมกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษา และเป้าหมายการจัดการเรียนรู้ร่วมกันในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ร่วมดำเนินการขับเคลื่อนโดยการมีส่วนร่วมและการใช้ภาคีเครือข่ายร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า โรงเรียนเครือข่ายมีผลการจัดการศึกษาบรรลุตามเป้าหมาย มีความประทับใจ ตระหนักเห็นคุณค่าการเป็นพี่เลี้ยง เสนอแนะให้ขับเคลื่อนต่อไป ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการดังนี้ สร้างความเข้าใจโรงเรียนเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโดยมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง การร่วมพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามประเด็นการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบการวิจัยและพัฒนากระบวนการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง ที่สำคัญ คือ การมีส่วนร่วม การบูรณาการศาสตร์ความรู้การเป็นพี่เลี้ยง สามารถนำไปประยุกต์ใช้สาระประเด็นการจัดการศึกษาประเด็นอื่นๆ ในพื้นที่การศึกษา และการร่วมขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ ควรให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ของสมาชิก และวางร่วมขับเคลื่อนไปด้วยกันผ่านคู่มือหรือแผนงานที่เป็นเครื่องมือการดำเนินการให้ถึงเป้าหมาย สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ การส่งเสริมการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง และการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโดยใช้แนวคิดการเป็นพี่เลี้ยง (Contemplative) การโค้ช (Coach) และการวิจัยเป็นฐาน (Research Based)โดยมหาวิทยาลัยเป็นพี่เลี้ยง

References

- Caine, G. & Caine, R. (2010). *Strengthening and enriching your professional learning community the art of learning together*. ASCD Publications.
- Dufour, R. (2011). *Work together: But only if you want to*. *Phi Delta Kappan*, 92(5), 57– 61.
<https://doi.org/10.1177/003172171109200513>
- Dufour, R., & Eaker, R. (1998). *Professional learning communities at work best practice for enhancing student achievement*. Solution Tree Press.
- Dufour, R., Dufour, R., & Eaker, R. (2008). *Revisiting professional learning communities at work: New insights for improving schools*. Solution Tree Press.
- Gottesman, B. (2000). *Pee coaching for educators*. The Scarecrow.
- Jongsatityu, J., & Jitjang, A. (2013). *The power of the network in the ground*. Office of the Research Fund.
- Patrinos, H. A. (2009). *The role and impact of public-private partnership in education*. The World Bank.
- Quality Development Division, Mahidol University. (2009). *Knowledge management in universities*. Mahidol University
- Sinlarat, P. (2003). *Higher education globalization: Report of overseas job visits and conferences*. Chulalongkorn University Printing House.
- Suwan, S. (2018). *Human resources and organization development strategy*. Petchkasem Printing Group.
- Thatthong, K. (2012). *Sabai Ta model: Teaching model for intellectual skill development*. Petchkasem Printing.
- The Secretariat of the Education Council. (2016). *Public-private partnership education in Thailand*. Prigwan Graphics.
- Wattanachai, K. (2014). *Dear teacher, I was born to be a teacher*. Thanat Print.
- Wiwanthamongkon, K. (2018). Model of developing teachers by using the process of professional learning community (PLC) in promoting learning management abilities based on the STEM education approach at the basic education level. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 11(3), 92–114.
- Wiwathamongkol, K. (2019). *The process of learning management in accordance with the locality*. Kanchanaburi: Faculty of Education, Kanchanaburi Rajabhat University.

- Wuttiaprajack, P. (2010). *The development of contemplative education course to enhance the desirable characteristics student teachers*[Doctoral dissertation, Silpakorn University].
- Yachan, C., & Chenaksara, N. (2014). Policies and practices in basic education toward ASEAN community. *Silpakorn Educational Research Journal*, 6(2), 108–133.